

Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад вищої освіти
“Вінницька академія безперервної освіти”

Кафедра екології, природничих
та математичних наук

Магістерська кваліфікаційна
робота на тему:

**“Аналіз впливу військової агресії Російської Федерації на
стан здоров'я населення міста Вінниця”**

Роботу виконав:

Гройсман Давид Дмитрович

Науковий керівник:

Поліщук В.М., кандидат географічних наук, доцент, доцент
кафедри екології, природничих та математичних наук
КЗВО “Вінницька академія безперервної освіти”

Війна завжди впливає на суспільство однаково - вона руйнує звичний спосіб життя, приносить стрес, невизначеність щодо майбутнього, безпосередню загрозу для життя та здоров'я. Найбільші зміни у стані здоров'я відчувають ті групи населення, які до війни називались вразливими групами населення: діти, люди з інвалідністю, люди похилого віку, внутрішньо переміщені особи, хворі, що знаходяться в групах ризику та мають неінфекційні захворювання (НІЗ). Через брак заходів з профілактики та ефективного лікування 91% українців помирають саме від НІЗ. Депресія, тривожний розлад та посттравматичний стресовий синдром – такі психічні розлади, на думку експертів ВООЗ, загрожують українцям у результаті війни. Загалом, симптоми таких захворювань, передбачають медики, можуть проявитись у понад 8 мільйонів людей. Військова агресія призвела до негативних змін у способі життя населення, економічної нестабільності, міграції, як всередині країни, так і за її кордони, відірвала від господарства мільйони робітників і селян. Життя та побут переважної більшості населення в перший рік війни швидко зазнали різких змін у бік їхнього погіршення. Розгубленість, безпорадність, невпевненість, хронічний стрес, втома та виснаження-стани, які переживає велика кількість людей за понад рік великої війни Росії проти України.

АКТУ АЛЬН ІСТЬ ТЕМИ

МЕТА: Запропонувати Департаменту охорони здоров'я та реабілітації Вінницької обласної військової 3

адміністрації створити робочу групу з вивчення впливу військової агресії РФ на стан здоров'я населення м. Вінниця

з подальшим внесенням пропозицій до стратегії МОЗ України до 2030 року.

ЗАВДАННЯ: - описати основні фактори, які впливають на стан здоров'я населення в цілому та населення м.

Вінниця, зокрема в мирний час;

- з'ясувати, які фактори впливають на стан здоров'я населення м. Вінниця за умов активної фази військової агресії РФ;
- дослідити та проаналізувати вже описані в доступних для вивчення джерелах інформації фактори, що впливають на стан здоров'я населення м. Вінниця в умовах активної фази військової агресії РФ (забруднення повітря, забруднення водних ресурсів, забруднення ґрунту, доступ населення до чистої питної води, вплив на психоемоційний стан населення, вимушена міграція населення та вплив міграції на стан здоров'я населення);
- узагальнити вивчену інформацію;

ОБ'ЄКТ

ПРЕДМЕТ

процеси та явища зміни стану компонентів здоров'я населення внаслідок впливу військової агресії РФ.

основні показники стану здоров'я населення м. Вінниця після повномасштабної агресії.

Методи дослідження:

Методи дослідження – інформаційного аналізу, аналітично-діагностичний, систематизації і узагальнення існуючих наукових і методичних підходів щодо раціонального природокористування, опису і спостереження, оцінки впливу на довкілля, стратегічно-екологічної оцінки, екологічної експертизи, екологічного моніторингу, порівняльного аналізу інформаційно-довідкового матеріалу тощо.

Вінницька область має досить великий перелік як негативних так і позитивних значень показників здоров'я населення. Зокрема, в частині напряму «Населення» область демонструє досить високі показники щодо народжуваності у жінок віком 15-19 років (показник на 1000 жінок в області становить 17,9, в Україні – 15,8) та рівня абортів серед жінок 20-34 років (показник на 100 000 жіночого населення в області – 1526,7, національний – 1138,1 відповідно).

В області стандартизований коефіцієнт смертності від усіх причин дещо перевищує зазначений коефіцієнт по країні в цілому (1658,6 на 100 000 населення та 1627,2 на 100 000 населення відповідно). рівень загальної передчасної смертності у віці від 30 до 69 років від злжакісних новоутворень – 205,2 на 100 000 населення у порівнянні із національним значенням 193,1 на 100 000 населення. Що стосується напрямку «Дитинство та умови життя», то Вінницька область демонструє позитивну статистику щодо рівня щомісячних витрат на тютюнові вироби. У області середньомісячне значення для одного домогосподарства становить 133,1 гривень у порівнянні із 224,5 гривень для загальнонаціонального рівня. Проте, щодо рівня щомісячних витрат на алкогольні напої відмічається протилежна ситуація – 139,6 гривень в області і 124,7 гривень відповідно для країни в цілому

Епідеміологічна ситуація в м. Вінниця, основні тенденції та виклики для системи охорони здоров'я в 2021- 2023 рр.

В жовтні 2023 року, на території Вінницької області, було зареєстрована низка випадків захворюваності на гепатит А. Лабораторно підтверджено 274 випадки захворювання.

Кількість хворих продовжувала зростати, через що школярів перевели на дистанційне навчання.

31 жовтня у Вінницькій області оголосили надзвичайну ситуацію через спалах інфекції.

За останніми даними, поодинокі випадки гепатиту А зафіксували у Тернопільській (1), Закарпатській (11) та Дніпропетровській (3) областях.

За даними санітарної служби Вінницької області, в 2021 році було зареєстровано 2 спалахи сальмонельозу, при цьому постраждало 25 осіб, в т.ч. 4 дітей.

В 2022 році спеціалісти територіальних органів Держпродспоживслужби взяли участь у розслідуванні 6 побутових випадків захворювання на ботулізм, при цьому постраждало 7 осіб, в тому числі 1 дитина 14 років.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Експерти ВООЗ при виробленні стратегії «здоров'я для всіх у ХХІ столітті» вибрали такі показники громадського здоров'я:

- % ВВП, що йде на охорону здоров'я;
- доступність первинної медико-санітарної допомоги;
- забезпеченість населення безпечним водопостачанням;
- % осіб, підданих імунізації від інфекційних хвороб;
- стан харчування дітей, зокрема, % дітей, що народилися з низькою масою тіла (<2,5 кг);
- рівень дитячої смертності та середньої тривалості життя;
- рівень грамотності дорослого населення

Чинники екологічного характеру, що впливають на здоров'я населення

Постійний вплив забрудненого атмосферного повітря, в тому числі і на території житлової забудови, несприятливо впливають на стан здоров'я населення, викликаючи хронічні неспецифічні захворювання органів дихання, серцево-судинної системи, раку легенів, сприяє виникненню респіраторних захворювань, алергічних проявів, віддалених наслідків, мутагенну, канцерогенну, гонадотропну, тератогенну, атеросклеротичну дію.

В структурі захворювань в нашій області хвороби органів дихання займають друге місце (18,5%) з тенденцією до зниження показника. Порівняно з показником 2012р. (4201,39) – захворюваність значно зменшилась на 31,4%.

Значно нижче обласного показника захворюваність в м. Вінниці – 1532,90 та Вінницькому районі в цілому – 1942,31.

Екологічні проблеми, що виникли з моменту повномасштабної агресії росії проти України, які впливають на екологічну ситуацію у м. Вінниця та Вінницькій області

Екологічні проблеми, що виникли з моменту повномасштабного вторгнення росії до України з 24 лютого 2022 року вже завдало та продовжує завдавати величезної шкоди людям та інфраструктурі м. Вінниця.

Зараз навіть неможливо повністю оцінити вплив війни на довкілля через брак точної інформації. Причин цьому дві. Насамперед, навіть збирати ці дані небезпечно для фахівців, оскільки тривають активні бойові дії. По-друге, не вся інформація може бути озвучена публічно з тактичною метою.

Проте, точно зрозуміло: чим довше триватиме війна, тим більше шкоди вона завдасть довкіллю, і тим більше наслідків ми матимемо в майбутньому.

Детонація боєприпасів.

Під час детонації ракет та артилерійських снарядів утворюється низка хімічних сполук: чадний газ (CO), вуглекислий газ (CO_2), водяна пара (H_2O), бурий газ (NO), закис азоту (N_2O), діоксид азоту (NO_2), формальдегід (CH_2O), пари цианистої кислоти (HCN), азот (N_2), а також велика кількість токсичної органіки, окислюються навколишні ґрунти, деревина, дернина, конструкції. Під час вибуху всі речовини проходять повне окиснення, а продукти хімічної реакції вивільняються в атмосферу. Основні з них - вуглекислий газ і водяна пара - не є токсичними, а шкідливі в контексті зміни клімату, оскільки обидва є парниковими газами. В атмосфері оксиди сірки та азоту можуть спричинити кислотні дощі, які змінюють рН ґрунту та викликають опіки рослин, до яких особливо чутливі хвойні. Кислотні дощі мають негативний вплив і на організм людини, інших ссавців та птахів, впливаючи на стан слизових тканин та органів дихання.

Знищена військова техніка

Від підбитої і знищеної військової техніки у воду потрапляють мастильні матеріали та розливи палива, які порушують хімічний баланс вод. Домішки металів критично забруднюють підземні води. Пальне, яке залишається у підбитій військовій техніці, призводить до горіння, забруднення повітря та, потенційно, забруднення ґрунтів і водних ресурсів. Потрапляння техніки у водні ресурси також небезпечне, бо окислення металу призводить до забруднення води, а залишки пального відносить течія.

Мінування територій.

За даними ООН, в Україні заміновано понад 180 тис. квадратних метрів території. Ця площа становить майже третину всієї нашої країни. За оцінками, понад 10 млн українців перебувають у небезпеці. Станом на сьогодні вже знешкоджено 350 тис. вибухонебезпечних предметів, проте масштаби трагедії шокують. На очищення такої території від мін можуть знадобитися десятиліття.

Вплив війни на психічне здоров'я населення

За даними нещодавнього дослідження Міжнародної організації з міграції, понад 15 мільйонів українців зазначили про погіршення свого психічного здоров'я з початку війни.

Покидати домівки в пошуках безпеки та переживати повторні переміщення, бути біженцем за кордоном без знання мови, ховатися в підвалах від обстрілів, намагатися прогодувати родини після втрати роботи, бути розлученими з близькими, стикатися з перебоями в електропостачанні – всі ці стресові ситуації викликають тривожність, паніку, легку або важку депресію, безсоння та інші розлади, пов'язані зі стресом, які є нормальною реакцією на ненормальну ситуацію. Втім, якщо їх не усунути вчасно, вони можуть спричинити незворотний вплив на громадське здоров'я.

За даними нещодавнього дослідження Міжнародної організації з міграції, понад 15 мільйонів українців зазначили про погіршення свого психічного здоров'я з початку війни.

Покидати домівки в пошуках безпеки та переживати повторні переміщення, бути біженцем за кордоном без знання мови, ховатися в підвалах від обстрілів, намагатися прогодувати родини після втрати роботи, бути розлученими з близькими, стикатися з перебоями в електропостачанні – всі ці стресові ситуації викликають тривожність, паніку, легку або важку депресію, безсоння та інші розлади, пов'язані зі стресом, які є нормальною реакцією на ненормальну ситуацію.

Втім, якщо їх не усунути вчасно, вони можуть спричинити незворотний вплив на громадське здоров'я.

Пропозиції для Департаменту охорони здоров'я та реабілітації Вінницької обласної військової адміністрації¹⁵

- створити робочу групу з вивчення впливу військової агресії РФ на стан здоров'я населення м. Вінниця з подальшим внесенням пропозицій до стратегії МОЗ України до 2030 року;
- провести глибинний аудит ресурсів із залученням представників ВООЗ, на основі якого буде розроблена модель системи надання допомоги;
- провести навчання сімейних лікарів, психологів, соціальних працівників, освітян швидких методик психологічної підтримки з урахуванням потенційного впливу війни на психічне здоров'я
- запустити комунікаційну кампанію для подолання стигми щодо звернення до психолога.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз наслідків війни з РФ для громадського здоров'я у регіонах, які є тимчасово окупованими та знаходяться у зоні активних бойових дій, демонструє, що вони є комплексними і включають такі групи: медико-демографічні, соціально-економічні та поведінково-біологічні.

До основних негативних медико-демографічних наслідків належать:

- зростання рівня захворюваності населення на соціально значущі та інфекційні хвороби;
- ментальне виснаження зі зростанням рівня психологічних та психічних проблем при високому рівні розвитку посттравматичного стресового розладу та зростанням рівня загальної і передчасної смертності населення без отримання медичної допомоги та самолікуванням і високим рівнем вимушеної міграції населення.

До основних соціально-економічних наслідків, які негативно впливають на стан громадського здоров'я, належать:

трагічна втрата рідних, житла та майна, зниження економічного рівня забезпечення населення, втрата значною часткою населення соціального статусу, низький рівень інтернет- та мобільного зв'язку або його повна відсутність (вимушена ізоляція), значне пошкодження інфраструктури системи енергозабезпечення життєдіяльності, низький рівень доступу до медичних послуг та лікарських засобів.

До основних поведінково-біологічних наслідків, які негативно впливають на стан громадського здоров'я, належать:

втрата попередніх сталих умов якісного життя при проживанні у несприятливих санітарногігієнічних умовах та у постійному стресі із втратою поведінки, скерованої на відповідальне відношення до особистого здоров'я

Дякую за увагу!

Україна переможе!

Віримо. Знаємо. Зможемо!